

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Херсонський державний університет
Факультет української й іноземної філології та журналістики

Кафедра німецької та романської філології

Кваліфікаційна робота (проект)
На здобуття ступеня вищої освіти «бакалавра»

**БЕЗПЕРЕРВНИЙ ПРОГРЕС ОСОБИСТОСТІ ЖЮЛЬЕНА
СОРЕЛЯ У РОМАНІ СТЕНДАЛЯ «ЧЕРВОНЕ ТА ЧОРНЕ».
ВІДКРИТТЯ ДУШІ ЛЮДИНИ**

Студентки IV курсу 471 групи
спеціальності: 014.02. Середня освіта
(мова і література французька, англійська
форма навчання – денна
Освітньо-професійної програми:
Середня освіта (Мова і література французька)
Олександри ТЕРТИШНОЇ
Керівник – к.ф.н. доцент Андрій Миколайовим САМАРІН
Рецензент – Олена Павлівна
ГОДОВАНЮК

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ОБРАЗ ЖЮЛЬЕНА СОРЕЛЯ	6
1.1. Героїзм Жюльена Сореля.....	7
1.2. Унікальність особистості	9
1.3. Протистояння суспільства та амбіцій Жюльена	12
РОЗДІЛ 2. КЛЮЧОВІ «СПОСОБИ ДІЇ» У ХАРАКТЕРІ ЖУЛЬЄНА СОРЕЛЯ.....	18
2.1. Обов'язок	18
2.2. Уява та сміливість	20
2.3. Притворство і корисливість	23
2.4. Стендалівське письмо	27
ВИСНОВКИ	31
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	33

ВСТУП

Назва роману породила безліч теорій, що інтерпретують концепції, пов'язані з цими двома кольорами: червоним і чорним. Що це означає? Стендаль відповів на це питання незадовго до своєї смерті. Тема розкриває політичні та соціальні умови у Франції в період 1815-1830 років, побачені Жюльєном Сорелем; червоний представляє армію, а чорний - церкву. Однак, знаючи Стендаля та його схильність до використання знаків і символів, читач не може покладатися на однозначне пояснення.

Було зроблено багато інтерпретацій. Для деяких роман отримав свою назву від гри в рулетку, де випадок грає головну роль. Для інших назва розкриває внутрішнє життя персонажа (пам'ятаєте, що першою назвою було саме «Жюльєн»), де червоний колір означає пристрасть, а чорний означає самотність.

Хоча деякі теорії більш вірогідні, ніж інші, можливостей існує безліч. Дійсно, різноманітність інтерпретацій робить цю роботу Стендаля захоплюючою. Ця теза розвиває інтерпретацію назви, згідно з якою червоний колір означає почуття, а чорний означає розум. Червоний колір виражає людське тепло і вогонь пристрастей, а чорний, навпаки, описує холод та логіку розуму.

Самоаналіз допомагає краще зрозуміти ці два аспекти, які необхідні для розуміння персонажа. Знання Стендаля про людську природу відображені в його роботах, тому ми вирішили поглянути на назву в світлі цього факту. Замість того, щоб приймати традиційну точку зору і аналізувати твір з соціальної точки зору, тобто з культурної чи історичної точки зору, ми будемо цікавитися психологічними і філософськими аспектами.

На думку Стендаля, кожна людина є унікальною та неповторною, та не слід забувати що середовище у якому вона живе також має певний вплив на людську особистість. Підзаголовок роману «Хроніка 19 століття» може змусити нас повірити в те, що автор хотів представити історію і звичаї суспільства 19 століття, але Стендаль вважав за краще описати серце і дух (чутливість і амбіції) того часу. Персонаж роману не може уникнути суспільства, в якому він живе, але соціальна роль, яку він грає, не визначає його як героя. Ось чому поняття суспільства і культури не будуть підлягати глибокого аналізу, а будуть адресовані, щоб краще пояснити внутрішні перетворення Жюльєна, процес, який буде в центрі цієї тези.

Спочатку ми розповімо про різні аспекти характеру Жюльєна Сореля, а потім спробуємо проаналізувати його психологічний розвиток в різних епізодах цього роману.

Актуальність нашої роботи полягає у розгляді самого роману «Червоне та чорне» у контексті світової літературної матриці як прикладу роботи в якій демонструється розвиток особистості, її моральних та духовних якостей які демонструються у контексті певного середовища та можуть співвідноситись з дійсністю. Також актуальність обумовлена тим, що роман втрачає свою значимість навіть в сучасному світі. За романом «Червоне та чорне» знімають безліч фільмів, ставлять опери, балети, п'єси. Люди не забули і не забудуть образ героя роману, адже він несе вічний конфлікт та боротьбу між почуттями та холодним розумом, між пристрастю та самотністю. Звичаї з того часу зовсім змінилися, а «Червоне та чорне» до сих пір зберігає інтерес живої сучасності та актуальності. Це тому, що він містить в собі картину вічної боротьби між пристрастями та холодним розумом. Дана тема вже аналізувалась та розглядалась багатьма авторами не один раз але ми намагались зробити свій внесок в її вивчення.

Отже, **об'єкт нашого дослідження** – становлення та подальший розвиток особистості та душі Жюльєна Сореля, а **предмет** – роман Стендаля «Червоне та чорне» та критичні статті.

Таким чином, **мета нашого дослідження** в аналізі своєрідності змісту і форми роману «Червоне та чорне», для того щоб розкрити поняття безперервного прогресу особистості Жюльєна та відкриття душі головного героя роману. А також ставимо за мету виконати наступні **завдання**:

- 1) Проаналізувати творчий шлях Стендаля;
- 2) Розглянути різні аспекти характеру Жюльєна Сореля;
- 3) Проаналізувати психологічний розвиток головного героя в різних епізодах цього роману;

Методи дослідження: аналіз і синтез, описовий метод та порівняльний метод.

Структура роботи відповідає поставленій меті та завданням і складається зі вступу, основної частини яка містить два розділи, висновку, списку використаних джерел і додатків.

РОЗДІЛ 1. ОБРАЗ ЖЮЛЬЕНА СОРЕЛЯ

Напевне немає того, хто не чув би або не читав роману Стендаля «Червоне і чорне». Жанр твору дозволяє найповніше виразити його зміст, адже коли письменник хоче висунути на обговорення суспільства якусь психологічну задачу, тоді роман виступає в ролі невід'ємного елемента у цій непростій задачі.

У суспільстві постійно трапляються сутички через різні людські типи та характери, які можуть носити як більш менш допустиму форму, але й також приводити до загострення ситуацій. У подібних ситуаціях обидві сторони часто вважають себе правими і не йдуть на поступки. Коли справа йде про грошовий інтерес, тоді черга доходить до судового процесу, але коли йдеться про людські відносини та почуття, тоді звід законів безсилий, лиш вирок або, вірніше, вплив громадської думки стає рушійною силою у пошуках справедливості.

Однак, в нерозвиненому суспільстві громадська думка надзвичайно нестабільна: вона формується з пліток. Як правило пліткарі виголошують свої судження навпомацки, на авось, під впливом своїх симпатій і антипатій. Так чи інакше кожні такі сутички між батьком і сином, братом і сестрою, чоловіком і дружиною, жінкою і коханцем закінчуються розділом знайомих на «групу підтримки», яка погоджується з одним із постраждалих, і красномовних захисників. Ці панове своєю участю завжди ятять сварку і збільшують завзятість ворогуючих сторін, навіть якщо постраждала сторона не має наміру продовжувати усе це, прощаючи усе [14, с. 111].

Отже, Стендаль, як авангардний письменник реалізму та сучасної психології, як і деякі інші письменники свого часу, мав романтичний і реалістичний період у своїй творчості. Його визначення реалізму можна

знайти в романі : роман – дзеркало з яким ідеш по великій дорозі, то воно відображає блакить небосхилу, то брудні калюжі і вибоїни, і людину, котра несе це дзеркало звинувачують в бездуховності, навіть саме дзеркало, що показує все це, звинувачує, хоча правильніше було б звинуватити саму дорогу з її вибоїнами [28].

Літературний твір повинен відображати реальність як у дзеркалі, щоб бачити світ таким, який він є. Стендаль, як реаліст, не ідеалізував людину, а зображав її такою, якою вона є, тому він використав метафору «*la fange des bourbiers*» (бруд з трясовини), щоб описати те, наскільки низько людина може опуститись. Дзеркало – це інструмент, який оцінює вчинки героїв подібно до того, як «дзеркало» мистецтва асиметрично відображає людську ментальність [12, с. 129]. Ця знаменита алегорія дзеркала розкриває стендалівську ідеологію.

1.1. Героїзм Жюльєна Сореля

«Червоне та чорне» – це навчальний роман, тип історії, поширений у літературі XIX століття. Цей романтичний жанр заснований на історії про наївного індивіда, якого життя перевиховує і навчає на власному досвіді. Це навчання життю відбувається поступово. Герой постійно тренується, як і читач, який є і свідком, і учнем переживань персонажа. Виходячи зі свого середовища, Жюльєн відкриває суспільство людей свого часу; Отже, герой зобов'язаний дотримуватися правил цього суспільства, в якому людські стосунки є найважливішими. Так, І.Кудіна зауважує, що «драматизм роману у зіставленні двох епох» [7, с. 47].

Особистість Жюльєна складна, він герой, сповнений суперечностей, зі своїми якостями та вадами. Герой 17 століття є зразковим та благородним, він здійснює надлюдські дії. Натомість Жюльєн одночасно чуйний і суворий, слабкий і сильний, наївний і підозрілий; він честолюбний, лицемірний, гордий, жорстокий і все ж у ньому як каже Морис Бардеш є : «*beauté en soi*» (природна краса) [21, с.

46]. Він не ідеал, бо саме його слабкі сторони, сумніви, поразки, людяність роблять його прекрасним. Згідно з книгою Моріса Бардеша та відповідно до інтерпретації цього роману про заголовок «Червоне та Чорне» Стендаль бажає аби читач мав змогу побачити серце головного героя, а саме пристрась, і голову, тобто інтелект, який повинен бути першочерговим у всьому, що не стосується його пристрасі. Гуманність романтичного персонажа - важливий аспект, який потрібно показати читачеві, щоб він міг краще впізнати себе та зрозуміти персонажа.

Перша зустріч Жюльєна з пані де Реналь представляє людського героя: *«Їй стало жаль нещасної, що стояла біля вхідних дверей, очевидно, не наважуючись підняти руку до дзвоника»* [17, с. 31].

Стендаль прагне змусити Жюльєна рухатись, посилюючи свою очевидну слабкість, письменник викликає у читача жаль («бідна істота») і поблажливість перед сором'язливістю, яку виявив Жюльєн («не наважився»). Вражений його новим середовищем життя, Жюльєн демонструє брак мужності, що зазвичай не лестить молодому чоловіку. Парадоксально, але Жюльєн одержимий ідеєю здаватися самовпевненим та сміливим. Навіть коли наприкінці роману Жюльєн знаходиться у в'язниці він тримається достойно та навіть занадто самовпевнено: «Жюльєн міг би добитися помилування, але він не хоче схилити своєї голови перед нікчемним бароном Вально, головою суду присяжних» [6, с.46]. Його слабкість описується з такою природністю, що читач, як і мадам де Реналь, інтерпретують цей страх як ознаку людяності Жюльєна. Отже, він більше, ніж простий герой роману, він людина, в якій ми впізнаємо себе.

Коли читач може ідентифікуватися з головним героєм, це не означає, що Жюльєн не є унікальним, а те, що Стендалю вдається вставити поняття людства в безпомилково єдиний персонаж. Жюльєн не є «вищою людиною» - оскільки можна ідентифікувати його вчинки, його

ідеї та різні ситуації, в які його поміщає автор. Але Жюльєн унікальний у якісному сенсі цього визначення, оскільки його дії та ідеї є його власними, тобто, тільки Жюльєн Сорель може думати або реагувати таким чином. Він «творець романів». Так М.Робертс говорить: «На відміну від трагічного чи епічного героя, котрий бориться за порядок, свідком якого він являється, «романіст» який здійснює свій задум уже являється порушником спокою».

М.Робертс пояснює, що «романіст» прагне змінити ситуацію. Ця зміна може відбуватися на особистому або загальному рівні, кінцевою метою якої є перетворення реальності в ім'я особистої віри. Герой стає «порушником проблем», оскільки він заперечує реальність і хоче реалізувати своє бажання та свої мрії. Відмовляючись від «загальної» та нав'язаної моралі, Жюльєн Сорель має особисту мораль, яка стосується не реального світу, а його сприйняття честі. Щоб досягти своєї мрії та виграти битву проти реального світу, в якому у нього немає майбутнього, він повинен бути наділений спрагою змін і великою уявою. Отже, цей герой є протилежністю герою-трагіку, бо він не приймає нав'язані йому факти, а прагне адаптувати їх відповідно до власної волі [26, с.36].

1.2. Унікальність особистості

З перших глав роману особливість Жюльєна вражає, він постає як головний герой, роль якого не визначена: з самого початку читач розуміє, що особистість Жюльєна унікальна. Майже всі інші персонажі роману виконують свої ролі у суспільстві реставрації. Але на відміну від інших, Жюльєн не є стереотипним персонажем того часу. І все-таки він син столяра, але його витончена стать не придатна для важкої праці. Він знає Біблію напам'ять, але він недостатньо лицемірний, щоб належати до духовенства. Він має гордість, але, на жаль, він не

благородний. Оскільки суспільство не класифікувало характер Жюльєна Сореля, він може це зробити сам.

І в той же час Стендаль відтворює штампи, широко використання письменниками-романтиками. Жюльєн, здавалося б, інакший у всьому, але несподіваним для читача чином він може виглядати безглуздим і смішним *«В цього вродливого хлопчиська погані манери!»* - таким він здається пані Дервіль на початку роману. Найбільш безглуздим Жюльєн виглядає в ролі Дон Жуана, яку він намагається розігравати в будинку Реналей: *«Жюльєн, не мавши зроду жодної коханки, уперто грав роль донжуана і поводився весь день як несусвітний дурень»*. Пізніше з великим успіхом він виступить в ролі Тартюфа в будинку маркіза де ла Моля – *«цю роль він знав напам'ять»*. [17, с. 26, 86; 33].

На відміну від класичного героя, Жюльєн не втілює цінностей та поглядів суспільства, але він, той, хто прагне зрозуміти їх. Цей конфлікт невіддільний від самоаналізу: сучасний герой прагне дізнатися, хто він. З початку книги Стендаль підкреслює особливість Жюльєна, змушуючи його відмовитись від шляху, прокладеного його братами. Жюльєн - виняток із правил, він "особливий". Фізичний опис Жюльєна демонструє особливий і захоплюючий характер, людину, яка суперечить своїй родині та своєму походженню. Він не змушений належати до свого соціального класу: *«Щоки його палали, і він ішов не підводячи очей. Це був тендітний, невисокий на зріст юнак вісімнадцяти чи дев'ятнадцяти років, з неправильними, але тонкими рисами обличчя і орлиним носом. Великі чорні очі, які в хвилини спокою виблискували думкою й вогнем, тепер палали найлютішою зненавистю. Темно-каштанове волосся росло так низько, що майже закривало лоб, і в хвилини гніву це надавало йому злого виразу. Серед безмежно різноманітних людських облич не знайдеться, мабуть, другого, позначеного такою різючою своєрідністю. Його гнучка й струнка постать свідчила скоріше про*

легкість, ніж про силу. Ще змалку його надзвичайно бліде й задумливе обличчя викликало в батька передчуття, що син його недовго протягне на цьому світі, а якщо й виживе, то буде тягарем для сім'ї. Усі домашні зневажали його, і він ненавидів своїх братів і батька. У святкових іграх на міській площі він завжди був битий» [17, с.26].

Стендаль любив описувати мораль свого століття, і цей фізичний опис Жюльєна є скоріше моральним портретом, ніж фізичним. В результаті П'єр-Жорж Кастекс зауважує, що волосся Жюльєна росло так низько, а його маленьке чоло говорить про впертість цього персонажа [22, с. 74]. Жюльєн контрастує зі своїм походженням, фізично та психічно. Він фізично благородний і, на відміну від більшості селян, його тіло слабке. Він має сильний характер, хоча він син селянина і зазнав моральних та фізичних знущань. Оскільки Жюльєн не відчуває себе спокійно у навколишньому світі, він постійно ставить під сумнів себе. У першій книзі, розділ X, Жюльєн ставить під сумнів свою долю. Жерар Женетт пише що опис Жюльєна допомагає розкрити та пояснити його психологію, тоді як важливість деталей, фізичних портретів, описів одягу та предметів обстановки є складними, оскільки вони символічно розкривають та пояснюють характер персонажа [25, с.58-59].

На рідкість у Стендаля декор та поведінка особливо детально описані в цій главі, щоб підкреслити символічний ефект: *«Жюльєн стояв на високій скелі і дивився в небо, розпечене серпневим сонцем. На галявині під скелею сюрчали коники, а коли вони раптом замовкали навколо западала нічна тиша. Він міг охопити поглядом місцевість, що простяглася біля його ніг, на двадцять льє навкруги. Час від часу яструб злітав зі скелі над його головою й беззвучно випикував у небі величезні кола. Жюльєн машинально стежив очима за цим хижим птахом. Його вражали ці спокійні могутні рухи, він заздрив силі яструба, його*

самотності. Ось така доля була в Наполеона; чи не судилася вона і йому?» [17, с. 60].

Опис Жюльєна, що стоїть на великій скелі, створює враження переваги. Жюльєн - господар світу, з перспективним майбутнім. Жюльєн ототожнює себе з хижим птахом, готовим напасти на світ і суспільство; він представляє романтичного героя за передовим досвідом. Птах втілює мрії про велич, які плекає Жюльєн. Він «заздрить» якостям птиці: його «сила» та «замкнутість» - ознака благородства. Ще один нюанс який тісно поєднує автора і героя це культ Наполеона: «Письменник змальовує особистість величну своїм розумом, залізною волею. Невичерпною енергією, яка щиро бажала зробити Францію щасливою...» [7, с. 47].

Культ Наполеона для нього суворо пов'язаний зі словом «герой». Цей «хижий птах» також згадується пізніше в романі і символізує амбіції Жюльєна. Це помилкова прикмета; в той час як Жюльєн хоче бачити чітко, порівняння між Наполеоном і яструбом змушує його навпаки бути сліпим до своєї долі. Його романтична уява втягує його в нереальне.

1.3. Протистояння суспільства та амбіцій Жюльєна

Натовп, який зображає Стендаль у своєму творі подібний до «неосяжної людської пустелі». Ця тема, яку пізніше розвине Бодлер, насправді походить від Руссо: «Я вступаю з таємним жахом у цю величезну пустелю світу. Цей хаос пропонує мені лише жахливе усамітнення, де панує похмура тиша» [16, с. 241]. Отже, зіткнувшись зі світом, у Стендаля героя охоплює те саме відчуття самотності, при цьому решта людей здаються йому лише натовпом, що не має ні обличчя, ні імені. Людина постає один на один зі своєю долею, тому Жюльєн намагаються адаптуватися, як може. Він вдається до самоаналізу, використовуючи його для створення нового плану

боротьби, тому що Жюльєн - молодий чоловік, який не любить розкривати свою романтичну натуру іншим. Він намагається приховати свій статус в очах інших і таким чином домогтися успіху і піднятися на рівень чоловіків вищого соціального рангу.

Хоча Жюльєн не є продуктом суспільства, оточення має на нього значний вплив. Французьке суспільство того часу займає важливе місце в романі, і для деяких критиків навіть неможливо описати персонажа, не беручи до уваги суспільство, оскільки воно, як і людина, постійно розвивається: «Оскільки реалізм сучасності не може представляти людину інакше, як залучену до глобальної політичної, економічної та соціальної реальності в постійній еволюції, Стендаль є її засновником» [20, с. 459].

З самого початку читач відчуває, що Жюльєн унікальний, бо він не йде очікуваним шляхом. У порівнянні з іншими персонажами епохи романтизму, Жюльєн є більш незалежним. Мораль Жюльєна дуже тісно пов'язана з поняттями честі, мужності та обов'язку. Він встановив свої власні правила і дотримується їх дещо фанатично, він посилається на свої власні стандарти, а не на вимоги суспільства до зовнішнього світу. Одна з його головних цілей - не втратити честь. З іншого боку, амбіції Жюльєна унікальні тим, що вони не мають чітко визначеної мети: на початку роману його мета - не стати коханцем мадам де Реналь або денді в Париж; але як тільки ціль встановлена, він робить все для її досягнення. Жюльєн не здається, коли ставить перед собою мету і вживає заходів. Стендаль добре знав цей аспект людської природи, можливо, він черпав ці знання з власного досвіду: «Давайте працювати, бо робота – це задоволення ... Давайте гарненько подумаємо, перш ніж приймати рішення; одного разу вирішив ніколи не змінюватися. З впертістю всьому наступає кінець. Давайте дамо собі таланти; одного дня, я пошкодую про втрачений час. Великий привід для втіхи в тому,

що не можна насолоджуватися всім одночасно ... Було б занадто жорстоко для однієї і тієї ж людини мати всі види переваги; Я навіть не знаю, чи не зникне те щастя що так легко з'являється від нудьги...» [27, с.17].

У багатьох випадках Жюльєн має можливість отримати "нормальне" життя, тобто вести життя, яке суспільство може прийняти за сина столяра. Але Жюльєн відмовляється від шлюбу з Елізою і не приймає пропозицію свого друга Фуке. Романтична уява, а також героїчні мрії заважають йому це зробити: *«Але раптом Жюльєн зрадів: він знайшов привід відмовитись. «Як? Змарнувати сім чи вісім років? Та мені ж буде двадцять вісім; а в цих літах Бонапарт уже здійснив величні діла! Поки я, нікому не відомий, набуду трохи грошень, тиняючись по торгах і запобігаючи ласки якихось жалюгідних шахраїв,— хто знає, чи збережеться ще тоді в моєму серці хоч іскра священного вогню, необхідного для того, щоб здобути славу?»»* [17, с.55].

Незважаючи на спокусливу пропозицію Фуке, Жюльєн воліє відмовитись, пожертвувати своїм ідеалом слави. З іншого боку, своєму другові він не наважується розкрити правду і пояснює, що *«..покликання до святого служіння в церкві не дозволяє йому прийняти пропозицію..»* [17, с.71].

Він не може відкрити своє серце нікому, навіть його друг не може зрозуміти змісту амбіцій, які керують ним, оскільки останній не має таких самих улюблених книг, як Жюльєн. Книги виховують Жюльєна, наївну людину, яка з юнацьких років прагнула відповідати своїм книжковим ідеалам, з точки зору ідей Революції та Руссо. Він хоче створити роман свого життя, прагне до героїчної величі. Сповіді Руссо про природну людину були його довідником для більш чіткого розуміння світу [18, с. 68]. Пізніше Жюльєн, на початку відвертий і

чесний, виступає проти суспільства, повного брехні та корупції. Але пізніше він зіштовхується з жорстокою реальністю, і поволі починає усвідомлювати свою помилку.

Амбіції Жюльєна щодо Матильди не слід плутати з любов'ю, адже єдина мета Жюльєна - бути коханим нею, він не задається питанням, чи любить її. Єдина амбіція Жюльєна що до Матильди - це бажання завоювати. Інтерес Матильди дозволяє Жюльєну закрити очі на свою неповноцінність, наближення до неї робить його рівним до оточуючих. На початку соціальна гра для нього невідома, і йому важко знайти своє місце в ній, яку роль у ній зіграти. Прагнучий до любові Матильди, Жюльєн лестить своїй самооцінці, а також своєму положенню та статусу, оскільки його любов підтвердить, що він заслуговує на повагу інших [1. С.66]. (Жюльєн піднімається по соціальних сходах завдяки пану де Реналю, отцю Шелану та отцю Пірару.) Однак він не просить про допомогу; для цього йому знадобився б розважливий і холодний розум. Жюльєн - не лицемірний персонаж, а скоріше пристрасний молодий хлопець з великою честю та гордістю.

Коли йдеться про соціальну комедію, Стендаль розрізняє серце (червоне) та розум (чорне). Завдяки роману Жюльєн намагається зберегти холодну розум, зберегти пильність і непроникність. Він знаходиться завжди на варті і постійно стежить за собою, адже його емоцій часто виходять з під контроль і підривають його "раціональну" поведінку. Навіть коли буде план, йому не завжди вдається виконати його до кінця, оскільки завжди є непередбачені обставини: *« Його гордощі не дозволяли йому ні в чому покладатися на нагоду або на власну винахідливість. Виходячи з того, що Жюльєн чув від Фуке і що читав про кохання у Біблії, він склав собі дуже докладний план кампанії. А що він був занадто збентежений, хоч і не признавався собі в цьому, то й написав собі цей план на папері. Другого ранку пані де Реналь на*

хвилину опинилась у вітальні на самоті з Жюльєном. — Чи нема у вас ще й іншого імені, крім Жюльєн? — спитала вона. На це втішне для його самолюбства запитання наш герой не знав, що відповісти. Таких обставин у своєму плані він не передбачив. Якби не той безглуздий план, жвавий розум Жюльєна одразу прийшов би йому на допомогу, а несподіваність тільки розпалала б його дотепність» [17; с. 59]

Той факт, що пані Реналь так піклується про нього, що вона запитує його повне ім'я, перевищує всі сподівання Жюльєна. Він відчувається важливішим і сприймає це як комплімент. Заохочений цим несподіваним інтересом, він більше не в змозі дотримуватися свого плану. Жюльєн страждає від глибокого комплексу неповноцінності і залишається впевненим, що його можна зневажати лише в такому оточенні, насправді Жюльєн не впевнений в собі. Тому він не наважується бути щирим і говорити те, що для нього важливо. Його щирість проявляється лише тоді, коли Жюльєн відчувається коханим: *«Жюльєн тим охочіше втішався милим товариством своєї подруги, що завжди, коли він довго залишався сам, його знову й знову гризла думка про злочасну пропозицію Фуке. Доти Жюльєна ніхто ніколи не кохав, і він також ще не закохувався, а тому в перші дні його нового щастя бували хвилини, коли він відчував таке блаженство бути щирим, що трохи не розповів пані де Реналь про своє честолюбство, яке становило сенс його життя. Йому хотілося порадитися із нею щодо пропозиції Фуке, яка чомусь і досі спокушала його, але одна незначна подія поклала край цій відвертості» [17; с. 64].* Великим кроком в еволюції Жюльєна Сореля є бажання поділитися його таємною рішучістю, справжньою русійною силою його зусиль. На жаль, він не дозволяє собі довіритися багатій дамі, яка не могла його зрозуміти. Його честолюбство - одна з великих перешкод для його щастя

Отже, суспільство у якому живе герой - світ у повному соціальному занепаді. Важливим у ньому є його упертість у двох контекстах. Герой стикається з суспільством, яке його не розуміє, і йому важко інтегруватися. Жульєнівське усвідомлення історичної події, як Революція, лежить в основі його труднощів із суспільством. Жульєн Сорель виріс на розповідях про революцію та героїчні факти армії Наполеона. Він – це дитина Французької революції з точки зору наслідків, яких він зазнав. Суспільство, в якому Сорель перебуває у розпалі. Революції в ньому бувають не лише політичними, а й соціально-економічними. Його структура змінюється та еволюціонує в таку епоху швидкого розвитку.

Що стосується самого Жульєна, то навіть якщо завдяки своєму розуму він потрапив у світ, відмінний від його скромного походження, він все ще зберігає у своєму серці розрізнення каст. Його спокушає відлюддя у природі, як коли він був у печері, далеко від людей. Але прагнення до соціального визнання виганяє його у світ. Він скоріше втілює персонажа, повсталого проти несправедливості суспільства. У ньому є соціальна претензія зневаженого класу, як він сам скаже на суді.

Він, будучи на початку роману підлітком, повинне пройти через посвяту у життя. Церемонія цього посвячення здійснюється під час подорожей: люди та звичаї, з якими він зустрічається у містах, є важливими елементами в тому сенсі, що всі ці зміни обстановки призводять до роздумів. Просторова відстань створює необхідну зміну обстановки, що дозволяє героєві пов'язати подорож і відкриття ситуації. Ці подорожі ініціації показують процес, до якого письменники часто вдаються, щоб завершити навчання життя свого героя.

РОЗДІЛ 2

КЛЮЧОВІ «СПОСОБИ ДІЇ» У ХАРАКТЕРІ ЖЮЛЬЄНА СОРЕЛЯ

2.1. Обов'язок

Жюльєн вимушений грати, він лицемірить та спокушає, хоча за своєю природою він не є ні лицеміром, ні спокусником. Перший успіх у цій грі відбувається, коли він перебуває в саду разом із мадам де Реналь. Жюльєн бере її за руку заради «його слави», ідеї, пов'язаної з його кумиром Наполеоном. Насправді він не закоханий, він робить це для свого особистого задоволення. Це швидше внутрішня боротьба: *«Жорстока боротьба між обов'язком і несміливістю була така болісна, що він нічого довкола не помічав»* [17; с. 45].

Обов'язок займає важливе місце у світогляді Жюльєна, воно тісно пов'язане з поняттям честі. Коли Жюльєн випадково торкається руки мадам де Реналь, Стендаль вводить одне з ключових слів цього роману, обов'язок: *«Нарешті, коли десятий удар пробив і ще відлягався в повітрі, він простяг руку і взяв руку пані де Реналь,— вона відразу покvapливо відсмикнула її. Жюльєн, ледве усвідомлюючи, що він робить, знов її схопив. Хоч який він був схвильований, але його вразив крижаний холод руки пані де Реналь. Він судорожно стиснув її в своїй. Ще одне, останнє, зусилля вирватись, і нарешті її рука затихла в Жюльєновій руці»* [17; с. 45].

Коли він вживає заходів, він робить це з обов'язку, адже він вимушений відповідати своїм ідолам, а не статусу боягуза. Жюльєн мріє бути таким, як його герой, і таким чином ставить перед собою завдання: *«На другий день його збудили о п'ятій. Для пані де Реналь було б жорстоким ударом, якби вона знала, що він і не згадав про неї. Він виконав свій обов'язок, героїчний обов'язок. Сповнений щастя від*

усвідомлення цього, він зачинився у себе в кімнаті і з якоюсь новою насолодою поринув в описи подвигів свого героя» [17; с. 46].

На думку Жюльєна, щоб досягти успіху, він повинен зберегти контроль над собою, не демонструючи своїх справжніх почуттів або думок. Але чи зберігається його віра в обов'язок і ідея самоконтролю протягом усього роману? Згідно з аналізом П'єра-Жоржа Кастекса, Жюльєн залишається господарем самого себе протягом усього роману. Головний герой, який є суворим юнаком, багато думає перед тим, як діяти, ставка полягає саме в тому, щоб залишатися господарем над собою, щоб краще зрозуміти правду речей. Роман переповнений прикладами на цю тему, погоджуючись з П'єром-Жоржем Кастексом, я думаю, що приклад Жюльєна, який читає лист від пані де Реналь до пана де ла Моля, добре ілюструє цю майстерність. Тоді Жюльєн розуміє, що він усе втратив; Матільда, її ненароджений син, її посада. Шок сильний, без сумніву, він засмучує його. Однак Жюльєн домінує над собою і впливає на коментування ситуації з відривом.

Коли Жюльєн прочитав лист пана де ла Моля, він холодно просить побачити лист пані де Ренал. Замість того, щоб кричати або божеволіти від люті, адже його мрії розвалюються, Жюльєн залишається холодним та врівноваженим. Він не показує своїх почуттів і зберігає спокій, як завжди. Це поняття обов'язку відповідає постійному огляду себе, через що Жюльєну важко бути вільним і природним. П'єр-Жорж Кастекс коментує вірність Жюльєна самому собі, цьому молодому герою вдається зберегти свій інтелект і його волю незмінними навіть після поразки. І він пишається цим.

Тож Жюльєну вдається зберегти контроль над своїм серцем і головою, але, вигравши цю битву, він програє іншу. У цьому полягає небезпека екстремізму; гордість успіху. П'єр-Жорж Кастекс пояснює, що скоєний злочин дійсно був наслідком гордості, тому що помстившись

тому, хто соціально дискредитував його і який потім представляє в його очах прокляту касту, він дозволив своїй гордості лишити останнє слово за собою [22; с. 64].

2.2. Уява та сміливість

Ще одна грань особистості Жюльєна - це його жива уява. Аби вжити певних заходів, Жюльєн повинен дати волю своїй уяві. Це життєво важливо для його самореалізації у цьому світі. Уявляючи екстремальні речі, Жюльєн знаходить мужність реалізувати свій обов'язок. Коли Матільда одного ранку запрошує його до своєї кімнати, Жюльєн вважає що це змова. Він малює вигадливі сценарії, в яких він є славною людиною, якою він хотів би бути. Найголовніше - не виглядати боягузом і не втрачати честь. Контраст між реальним життям і об'ємним світом фантазій Сореля ставить його перед необхідністю носіння нової маски. Він носить її у Кюре, в домі Де Реналья та в особняку Де Ла Молей.

Уява є важливою рушійною силою для дій: вона настільки деградувала, що замість того аби бути основою нашого існування, тепер вона є синонімом чогось складного та незрозумілого. Уява - це ще один спосіб назвати те, що є унікальним вираженням нас самих. Найчастіше обличчя, з якими ми стикаємось, не чужі, а наші власні. Прояв найбільшої форми боягузтва - це коли ти настільки боїшся самого себе, що ти зав'язуєш собі очі, замість того, щоб дивитись собі в обличчя. Дивитись собі в обличчя складно, тому вона дозволяє нам переносити самокритику [10].

Таким чином, уява - це здатність, властива людському виду, яка допомагає нам дивитись собі в обличчя. Вона відіграє провідну роль у житті Жюльєна як процес, який дозволяє йому здійснити свої мрії та побороти свій страх. Судження інших важливе для Жюльєна, бо його

таємне бажання полягає в тому, щоб суспільство дивилося на нього з повагою. Тільки Жюльєн був об'єктом постійного презирства, та сам себе суворо засуджував. Інші з дитинства завжди зневажали Жюльєна, але героїчні мрії та книжкова фантазія рятували його від зневажливих думок що до самого себе. Таким чином, Жюльєн домогся успіху через гру різних ролей в суспільстві. У в'язниці він розуміє, що зневага до самого себе нікуди не дінеться.

Завжди безкомпромісний, він повинен жити у гармонії з самим собою. Позбавлені уяви, ми більше не могли дозволити собі сподіватися на досягнення наших амбіцій, оскільки самокритика була б нестерпною. Таким чином, великі події зникли б, і слово «уява» було б тільки синонімом чогось зовнішнього по відношенню до нас, воно більше не було б людською рисою. Завдяки своїй чуйності Жюльєн швидко дозволяє своїй уяві діяти. Уява - це джерело сміливості, яке Жюльєн з задоволенням використовує. Стендаль не упускає нагоди нагадати читачеві про цю особливість: *«Але тут усякого юнака, вихованого серед сумної дійсності паризького світу, – навіть юнака із Жюльєсновою уявою, – холодна іронія пробудила б від такої романтичної маячні; великі подвиги й надія прославитись миттю розвіялися б, а натомість пригадалася б загальновідома істина: коли залишаєш коханку саму, – горе тобі! Вона зрадить тебе двічі або й тричі на день. Однак юний селянин вважав, що для звершення героїчних подвигів йому бракує лише щасливої нагоди»* [17; с. 54].

Наявність і невігластво Жюльєна проявляється в його вірі в «великі справи». Жюльєна не боїться ризикувати, навіть якщо існує можливість програти, тому що він не був «вихований серед сумних істин паризького суспільства», а виріс з головою, зануреною в труднощі - героїчні розповіді. Найгірше було б, якби він упустив шанс зробити подвиг. Що, якщо він не знає цинізму, прихованого за правилами гри?

Протягом усього роману Жюльєн хотів би бути хоробрим, тим не менш, він людина з сильними емоціями, які іноді важко контролювати. Йому нелегко визнати цю людяність перед самим собою, оскільки він ненавидить відчувати власний страх, який для нього є ознакою слабкості. Його прагнення до щастя збудоване на книжковій освіті. Захоплений образом величч (Наполеон), він знайшов в своїх книгах зразки успіху. Слово мужність також пов'язано з поняттям обов'язку та честі. Наполеон для Жюльєна - герой, що втілює всі ці аспекти; він кумир, з яким порівнює себе Жюльєн і який виправдовує свої дії: *«Але незабаром він відклав книгу. Міркуючи про перемоги Наполеона, він якось поновому глянув і на свою перемогу. «Так, я виграв бій, – думав він, – але треба скористатися зі своєї перемоги, треба принизити гордість цього зарозумілого дворянина, поки він відступає. Так діяв Наполеон. Треба зажадати відпустку на три дні, щоб відвідати мого приятеля Фуке. Якщо пан де Реналь відмовить мені, я знову йому заявлю, що піду від нього, – і він поступиться»»* [17; С. 52].

Жюльєн - смілива людина не лише завдяки випробуванням, які він долає, але тому, що він дуже добре усвідомлює небезпеку, на яку наражається переживаючи їх. З іншого боку, нерозважлива людина не є мужньою, адже вона не усвідомлює усієї небезпеки. Подвиг це лише тоді, коли ти дійсно розумієш що означає боятися та знаходиш у собі сили побороти цей страх: *«Я сказав їй, що прийду о другій, – подумав він, підводячись, – нехай я неотеса і невіглас, – яким і має бути селянський син (пані Дєрвіль мені це добре дала зрозуміти), – але принаймні я не буду легкодухим».* Жюльєн мав підстави пишатися своєю мужністю, однак ніколи ще він не силував себе так тяжко. *Відчиняючи двері своєї кімнати, він так тремтів, що коліна його підтинались, і довелося прихилитись до стіни»* [17; С. 61].

Жюльєн запропонував прийти до кімнати мадам де Реналь о другій годині ночі під приводом, що він повинен їй щось сказати. Це добровільне «самообмеження», об'язок перед самим собою; це частина плану спокуси пані де Реналь. Його коліна тремтять, але він все одно йде адже честь перш за все! Сміливість та уява тісно переплітаються, оскільки остання допомагає подолати страх і надати людині змогу діяти. Ця ідея честі та мужності надає Жюльєну наснаги до досягнення своїх цілей та ідеалів. Звичайно, його охоплює страх, коли посеред ночі він заходить до пані Де Реналь - уявіть, що може статися, якщо пан де Реналь коли-небудь буде там. Звичайно його страх обґрунтований, проте він продовжує досягати мети. Постійний самоаналіз змушує його шукати різні небезпеки, оскільки він прагне бути таким героєм, як Наполеон. З його яскравою уявою і особливим розумом Жюльєн - людина сповнена енергії, яка активно намагається працювати над собою. Завдяки впертості ми досягаємо усього [4, с. 5], і ця впертість Жюльєна породжує у ньому сміливість, необхідну для існування та самореалізації у цьому світ. Протилежність мужності це боягузтво, синонімом для Жюльєна покірність та самовпевненості.

Таким чином в образі Жульєна Сореля автор сформував поняття політичного міфу, призначення якого замикається у відображенні «інстинктів», «очікувань» та «страху» національного руху, в рамках додавання йому якоїсь завершеності на основі залучення цивілізаційного підходу [15, с. 56].

2.3. Притворство і корисливість

Тема спонтанності важлива для розуміння героя, і вона торкається різних сфер; свободи, природності, інстинктів, щирості. Спонтанна людина - це людина, яка реагує природним шляхом, не розраховуючи і не думаючи. Спонтанність дозволяє подолати заборони; вона

протилежна лицемірству. Спочатку ми побачимо, як місце займає лицемірство у житті Жюльєна, а потім буде розглянуто проблему безпосередності. Як правило, вони бачать в оточуючих лише лицемірство та прагнення до власної вигоди, що виправдовує будь-які шляхи досягнення мети [9].

Як правило, існує декілька тлумачень слова "лицемірство", залежно від різних ситуацій, але загалом мова йде про прагнення до власної вигоди, що виправдовує будь-які шляхи досягнення [3 с. 102]. Перший приклад такого лицемірства з боку Жюльєна виникає, коли його батько починає йому погрожувати намагаючись дізнатись, звідки він знав Мадам де Реналь. Жюльєн відповідає йому як справжній актор: *«– Ніколи! Ви знаєте, що в церкві я не бачу нікого, крім Бога, – додав Жюльєн, прикидаючись святенником, бо гадав, що це врятує його від стусанів»* [17; с. 26].

Його здібності забезпечили б йому блискучу церковну кар'єру, якби його істинні почуття, спонтанний та пристрасний характер не були зражені у вирішальні моменти. Жюльєн «вмикає» лицеміра заради самозахисту, адже він не любить, коли його б'ють. Тут лицемірство - це не роль, а «захисний інстинкт» для того, хто відрізняється від інших. Жюльєн не лицемір від природи [5, с. 39].

На думку Моріса Бардеша, Жюльєн не є покірною, смиренною чи пасивною людиною. Лицемірство, яке він здійснює, є "енергійним", тобто, погано висловлюючись про Наполеона, хоча він обожнює його всім серцем, Жюльєн приймає правила гри, але в глибині душі він зневажає та сміється з цієї лицемірної гри, тому що Жюльєн не дозволяє лицемірству панувати над ним або впливати на нього, але Жюльєн носить своє лицемірство, як кольчугу, яка береже його. Він знімає її за бажанням. Наприкінці його страшної подорожі ніщо не торкнулося його незмінної доблесті. У своїй тюрмі він все ще молодий лицар, у нього

стільки ж благородства та чистоти, які і на початку шляху. Це діамант, який ніщо не могло зіпсувати [8].

Жюльєн не здатний інтерпретувати знаки навколо нього, він часто думає, що інші говорять або погано думають про нього. Він відчувається неповноцінним, оскільки не належить до того ж класу, що і пані Ренал або Матільда. Це почуття неповноцінності змушує його неправильно тлумачити певні ситуації. На початку 12-ї глави Жюльєн хоче знову побачити пані де Реналь, яка приймає його з абсолютною холодністю: *«Радісна усмішка завмерла на його вустах; він знов згадав, яке місце посідає в суспільстві, особливо – в очах знатної дами й багатой спадкоємиці. В одну мить обличчя його змінилося: на ньому позначилась гордовитість і злість на самого себе. Він відчув пекучу досаду, що прочекав понад годину тільки для того, щоб його принизили»* [17, с. 53].

Мадам де Реналь намагається бути байдужою з Жюльєном, але не через її соціальний статус. Вона хоче протистояти спокусі зробити його своїм коханцем і завдяки своєму ставленню намагається запобігти цього. Реакція Жюльєна викликає інтерес у пані де Реналь, оскільки вона її не розуміє. Ця загадковість Жюльєна робить його ще більш цікавим та жаданим [2].

Спонтанність виявляє Жюльєна, який не такий проникливий, яким йому хотілося бути: бувають моменти, коли він не покладає на себе обов'язок виконувати і виражає себе безпосередньо, без спонукання або обмеження з боку інших: *«Жюльєн втомився призирати себе. З гордості він відверто говорить свою думку. Він дуже червоніє, коли говорить про свою бідність такій заможній людині. Своім гордим тоном він намагався дати зрозуміти, що ні про що не просить. Він ще ніколи не здавався Матильді таким гарним; вона знайшла в ньому вираз чуйності та відвертості, чого їй часто бракувало»* [17, с. 289].

Втомившись відчувати себе негідним, він говорить правду. Зникає страх виставити себе на показ адже він втомився від презирства до самого себе. Він чергує навмисність з спонтанністю. Коли Норберт розповідає історію свого падіння, Жюльєн відповідає йому правильно, але з гумором. Це викликає інтерес у Матільди: *«Матільда марно намагалася приховати вибух сміху, тоді її нескромність почала вимагала деталей. Жюльєн зійшов з великою простотою; він мав благодать, навіть не знаючи про це»* [17, с. 238].

Саме тоді, коли Жюльєн перестає себе контролювати та дає волю справжнім почуттям він стає по справжньому чарівним. Пані де Реналь це побачила першою: *«Г. де Реналь помітила, що наодинці з нею він ніколи не говорив щось гарне, поки, відволічений якоюсь непередбачуваною дрібницею, він мимоволі не починав осипати її компліментами»* [17, с. 41].

Переставши дотримуватися канонів, які він сам собі поставив, Жюльєн зможе отримати доступ до щастя. Більше не обмежений своїм почуттям обов'язку, він починає помічати навколишній світ і цінувати його: *«Вся краса гірських околиць Вер'єра була отруєна для Жюльєна заздощами братів і присутністю вічно невдоволеного деспота-батька. У Вержі ніщо не викликало в нього цих гірких спогадів; уперше за все життя він не бачив навколо себе ворогів. Коли пан де Реналь від'їжджав до міста – а це бувало нерідко, – він дозволяв собі читати, і скоро, замість читати вночі, ховаючи лампу під перекинутим вазоном, хлопець міг спокійно спати цілу ніч, а вдень, під час перерви між уроками, забирався на скелі з книжкою, що була для нього єдиним учителем життя й предметом захоплення. В ній він знаходив і радість, і натхнення, і розраду в хвилини зневіри»* [17, с. 44].

Жюльєну вдається бути природним, коли він уже не боїться. Не маючи ворогів навколо, він вільний діяти, не граючи ролі.

2.4. Стендалівське письмо

«...le fait stylistique est particulièrement intéressant en littérature parce qu'il est une expression globale de l'individualité qui l'a produit» (стилістичний факт особливо цікавий у літературі, оскільки він є глобальним вираженням індивідуальності, яка його породила) [19, с.10].

Між Жюльєном Сорелем та Стендалем є кілька спільних моментів, в обох героях ми знаходимо квінтесенцію людського духу, спонтанні вибухи. Між автором та його персонажем існує тісний зв'язок. В мемуарах ми не будемо зупинятися на цьому, якщо не відмічати, що Стендаль часто присутній на задньому плані тексту. На думку Джозіана Аттюеля, ми не повинні придушувати той факт, що характер письменника, як характер художника або композитора, визначає його стиль і проливає світло на його інтерпретацію [19, с.64]. Відповідно, стиль Стендаля, натхненний особистістю автора, важливий для вивчення, аби продемонструвати знання про людську природу: *«Яка моя мета? Бути найвеличнішим з поетів. Для того, щоб досконало знати людину. Стиль - це лише друга частина поета» [27, с. 15].*

Щоб стати великим письменником, потрібно добре знати людську природу і в першу чергу пізнати себе. Стендаль спостерігав за серцем і намагався чітко описати його, використовуючи сукупність знань, отриманих в результаті міркувань та досвіду. Стендаль був впевнений, що необхідно пережити всі почуття і відчуття, щоб мати можливість їх правильно описати, оскільки людина, в якій переважає якесь глибоке почуття, здатна вхопити найясніший, найпростіший вираз [19, с.258], це естетичний принцип, за яким істинний спосіб письма безпосередньо пов'язаний із способом проектування [19, с. 355].

Стилістично персонажа можна описати явним способом, тобто прямими словами, що виражають те, що герой думає чи робить, або неявно, реакціями, непрямим відношенням чи, ще краще, відсутністю

слів. Цей останній прийом надає персонажу глибини і робить його особистість багатшою. Таким чином, для аналізу Червоного і Чорного ми можемо вивчити спосіб, яким Стендаль через свій стиль висвітлює головного героя Жюльєна Сореля. Письменник використовує стиль чистої розповіді, довгий ланцюжок подій, в якому дії та почуття нанизуються так само вміло, як перлини на намисто, він буде дотримуватися цього. Фрагменти опису, уривки діалогу, об'єктивний та суб'єктивний перекази слідуєть один за одним із усіма відповідними законами, з чіткою та неперервною послідовністю. Ми простежуємо будь-якою зміну форми, старанно збережені переходи не втомлюють читача, який може легко збивається зі шляху. Стендаль породжує стиль переривчастості. Сьогодні цей стиль може здатися нам дуже простим. [27, с. 46].

Ця незвичайна для свого часу чіткість, характерна для творів Стендаля і дозволяє чітко описати реальний світ; висловлюючи власні почуття, він використовує природний стиль, якому характерний прямий і швидкий темп думок. Мета стилю Стендаля - максимально наблизитися до реальності. Також: *«Стендаль прагнув навчитися зображати життя в його повноті та суперечності. Тож ставив за мету колективний аналіз одного і того самого об'єкта, що є гарантією об'єктивності. Інший прийом об'єктивації – авторська іронія, яка яскраво відчувається у змалюванні й оцінці життя провінції, семінарії, столиці, їх мешканців (представників як вищих та нижчих провінцій, так і духовенства), цінностей, правил панівної моралітощо»*[11, с. 45].

Складність персонажа може здатися оманливою, насправді його прогрес не відбувається послідовно і логічно. Як і людська душа, еволюція Жюльєна мінлива, складна і непередбачувана. Цей Стендалівський стиль свідчить про глибокі психологічні знання автора, адже він так чітко описує головного героя за його людським аспектом,

його особистість. Наприклад, Жюльєн Сорель за своєю природою не лицемірний, але все ж таки лицемірство присутнє у його поведінці. Підбором слів і поєднанням речень Стендаль показав, що знає людську природу. Він часто плавно переходить від оповіді до монологу та від монологу до оповіді, тим самим зберігаючи живіть та характерний темп свого романтичного ритму. Жюльєн помітив, що з учорашнього дня, він ще ні разу не подумав про пані де Реналь. «Напередодні, коли я їхав, ця жінка нагадала мені про нескінченну відстань, яка розділяє нас ...» : від одного речення до іншого зміна плану не позначається відступом чи лапками; читач повинен адаптуватися» [22, с. 86; 17].

Стендаль захоплювався простотою і був особливо вражений методом Монтеск'є. Наслідування чужого стилю не було само зрадою Стендаля, якщо він був подобався та був близький йому.

Читання, як правило, є твором індивідуального тлумачення, але оповідач може бути явним чи неявним у своїх описах. Стендаль не хотів вказувати читачеві, що той має відчувати, він вважав за краще дозволити йому дійти до власного висновку. Стендалівський дискурс має на меті видати більше за менше, нічого не просити, щоб мати все, розкриватися не лише приховуючи «мистецтво», але приховуючи себе як логічний довід, скасовуючи все, що могло б характеризувати його як будівництво, намір, як напрямок чи вказівку [22. С.10].

Стендаль ненавидить зайве, бо це завжди ознака слабкості душі він не висловлює почуттів докладно; таким чином описи та прикраси надзвичайно економичні; це дає свободу уяві та почуттям, а також особистому читанню. Ця тенденція уникати спрямування емоцій читача має на меті створити реальність за допомогою слова, що дозволяє зробити висновок, оскільки воно не дає висновку [23, с 40]. З іншого боку, як «алхімік людської душі» [21, с.18], він охоче малює особливості, що складають характер.

Стендаль був здивований, що його стиль шокував сучасників, бо вони виявили, що він говорить занадто багато [27, с.48] все ж Стендаль не був шанувальником довгих описів, але тим не менш, символічний ефект був сильним. Мета - досягти цього ефекту істини, цього відчуття природності. За словами Джозіане Аттюель, це слово, яке пробуджує спогади та правильний, адекватний термін, який точно відтворює бачення автора [19, с.96]. Авторське бачення описує внутрішнє життя і виявляє складну символіку, приховану в людській душі. Уява є ключем до емоцій, вона створює кілька шляхів інтерпретації для читача. Стендалю було важливо знайти «потрібне слово», щоб викликати інтерес та пробудити уяву читача; для цього не слід шкодувати слів, що допомагають уяві сплести свій образ, але також не слід створювати і занадто точний портрет. Проблема полягає в тому, що читач може ідентифікуватися з героєм роману; Відкривши його внутрішнє життя, читач також краще пізнає своє власне.

ВИСНОВКИ

Назва Червоне та Чорне це є втіленням боротьби між пристрастю та розумом, ця боротьба ведеться на рівні особистої моралі Жюльєна Сореля. Боротьба між червоним і чорним, серцем і головою Жюльєна також відображають постійну еволюцію його особистості, його боротьбу між юністю і зрілістю, коли людина повинна залишатися господарем свого розуму, але також і своїх емоцій. Однак почуття не завжди раціональні. Тлумачення цих двох понять «чутлива душа» і «логіка» є тонким, тому що вони як пов'язані, так і антагоністичні. Також у психологічному описі персонажа переважають два важливі аспекти: самоконтроль і поняття героїзму.

У романі Жюльєн, амбіційний і чуйний, виявляє іншу сторону медалі суспільства, яке в першу чергу покладається на статус та манери. Це правда, що суспільство відіграє значну роль в становленні Жюльєна Сореля, головного героя цього роману. Стендаль вважав, що кожна людина унікальна, але також що середовище, в якій він живе, його характер і отримана освіта допомагають формувати його. Для досягнення успіху потрібно бути високомірним лицеміром. Щоб краще зіграти соціальну комедію, Жюльєн вибирає "чорну", раціональну холодність, незважаючи на свої палкі емоції. У своєму полюванні на щастя Жюльєн, який володіє великою багатою внутрішньою енергетикою, зіштовхується з випробуваннями, завданими іншими, та також і ним самим. Його самокритика дуже жорстка. Читач бере участь у систематичній побудові душі Жюльєна. Його розвиток завершується концепцією життя, в якій Жюльєн, пройшовши безліч випробувань, усвідомлює, що найголовніше не існування, а буття.

Вибираючи "чорний" у своїй боротьбі за успіх, Жюльєн більше не перебуває у гармонії із самим собою, оскільки він вимушений

пригнічувати прояви своєї чуйної і благородної душі. Випробовування полягає у виборі між «грою» та щирістю. Жюльєн Сорель має життєву концепцію, яка, як і він, унікальна. Він відмовляється від нав'язаної моралі і прагне реалізуватися в антигероїчному світі. Він перебуває у пошуках щастя, і для його досягнення він повинен чітко розуміти себе. Він повинен змусити свій розум служити своєму серцю, щоб досягти своєї кінцевої мети - щастя. Шлях його різко обривається засудженням, але, зрозумівши, що щастя перед його очима, Жюльєн лишається не переможений.

«Способи дії» також означають певний спосіб поведінки, тобто соціальну гру. Протягом усього роману головному герою вдається діяти тільки ціною постійної боротьби, почуттям обов'язку і честі, його живою уявою, чутливістю і лицемірством. Але щоб досягти своїх цілей, герой повинен вміти контролювати свої слова і дії. Так бейлізм і егоїзм необхідні для того, аби діяти та реалізувати.

Читаючи "Червоне і чорне", ми бачимо сучасний роман. Герой представляє і реалізує людину із плоті та крові. Стиль Стендаля змушує читача відкрити внутрішнє життя Жюльєна, і цей самоаналіз є незаперечною ознакою реалістичного письма. У романі Жюльєн Сорель описується як істота яка перебуває в постійному прогресі. Ця чутлива і наївна істота несе в собі людяність, з якою читач може самоідентифікуватись.

СПИСОК ВИКОРОСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гавриленко Є. В. АНРІ БЕЙЛЬ ДРУГИЙ: БАТЬКИ І ДІТИ У СТЕНДАЛЯ. ТВОРЧІСТЬ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ХУДОЖНИКІВ ХІХ–ХХ ст.: АМАЛЬГАМА РЕАЛЬНОСТІ ТА ФАНТАЗІЇ. ВІД БАРОКО ДО ПОСТМОДЕРНІЗМУ. 2017. Випуск ХХІ. С. 62 – 73.
2. Дорофеева Н.В. «ГУБИТЕЛЬНЫЕ СТРАСТИ» ГЛАВНЫХ ГЕРОЕВ В ПРОИЗВЕДЕНИЯХ П.МЕРИМЕ «КАРМЕН» И Ф.СТАНДАЛЯ «КРАСНОЕ И ЧЕРНОЕ». *Philology: Colloquium-journal*, 2019. № 3 (27). URL : <https://cyberleninka.ru/article/n/gubitelnye-strasti-glavnyh-geroev-v-proizvedeniyah-p-merime-karmen-i-f-standalya-krasnoe-i-chnoe> (дата звернення 11.04.2021).
3. Зливков В.Л. Психодіагностика особистості у кризових життєвих ситуаціях / В.Л. Зливков, С.О. Лукомська, О.В. Федан. Київ: Педагогічна думка, 2016. 291 с.
4. Ковбасенко Ю.І. Світова література: Підручн. для 10 кл. загальноосвіт. навч. закладів (академічний рівень, профільний рівень). Київ : Грамота, 2010. 320 с.
5. Ковбасенко Ю.І. Світова література (рівень стандарту) 10 клас. Київ: Грамота, 2010. 280 с. URL: https://zarlit.com/textbook/10klas_1/21.html (дата звернення 15.03.2021).
6. Копчак І.В. ЛУНА ПОСТРІЛІВ ЖУЛЬЄНА СОРЕЛЯ. (ІСТОРІЯ СТВОРЕННЯ РОМАНУ Ф.СТЕНДАЛЯ «ЧЕРВОНЕ І ЧОРНЕ») *Новини науки: дослідження, наукові відкриття, високі технології: зб. наук. праць «ЛОГОС» з матеріалами міжнар. наук.-практ. конф.*, 2019. Харків : ГО «Європейська наукова платформа» № 2. С. 42-47.

7. Кудіна І. Наполеонівський міф і Стендаль // Зар. літ. в навч. зал., 1997. №3. С. 47-48
8. Курманова А.Г. «МОТИВ ТЩЕСЛАВИЯ -СИЛЕН, КАК И ЛЮБОВЬ –ДВИЖЕНИЕ» (ТЩЕСЛАВИЕ, ПОРОЖДЕННОЕ МАЛЕНЬКИМ ГОРОДОМ). URL: <http://opusmgau.ru/index.php/see/article/view/1103/1102> (дата звернення 17. 03. 2021).
9. Левчук Ю.Ю. Конфлікт молодого людини й суспільства в романі "Червоне і чорне" Стендаля. URL: <https://kvpubd.kiev.ua/wp-content/uploads/2020/11/urok-17.pdf> (дата звернення 15.03.2021).
10. Образ молодого честолюбца в романах Стендаля "Красное и черное" и О. Бальзака "Утраченные иллюзии": Образ Жульена Сореля в романе Стендаля «Красное и черное» URL: https://studbooks.net/765077/literatura/obraz_zhulena_sorelya_romane_stendalya_krasnoe_chernoe#25 (дата звернення 02.03.2021).
11. Овруцька І.М. Стендаль: Життя і творчість (Класики заруб. літератури). Київ : «Дніпро», 1983. С. 45
12. Палій О.П. ЛАБИРИНТ МОТИВІВ ЛАДІСЛАВА ФУКСА. *Літературознавчі студії. Міністерство освіти і науки України кийвський національний університет імені тараса шевченка, 2019.* Випуск 1(48) Частина с.123-134.
13. Парсамов, В.С. «Стендалевский след» в «Подростке» Достоевского. *Вопросы литературы*, 2019. №5. С. 226-245.
14. Писарев Д.И. Литературна якритика в 3 томах. Т. 2: Статті 1864-1865 гг. Реалисты. Ленинград: "Художественная литература", 1981. 137 с.
15. Романов А.А. ЭТНОПОЛИТИЧЕСКИЙ МИФ: ГЕНЕТИКА *Правовое государство: теория и практика*, 2015. №4 (42). С. 54-59.

- 16.Стендаль. Естетика реалізму:збірник «Памятки естетичної думки». Київ: Мистецтво, 1983. 289 с.
- 17.Стендаль. Червоне і чорне. Хроніка ХІХ століття: Роман. Серія «Класна література». Київ: «Знання», 2017. 463 с.
- 18.Фесенко В.І. Новітня французька література: Навчальний посібник для студентів філологічних факультетів вищих навчальних закладів. Київ: вид. центр КНЛУ, 2015. 273 с.
- 19.Attuel J. Le style de Stendhal, efficacité et romanesque, Bologna. Pàtron, 1980, p.356.
- 20.Auerbach E. Mimésis, la représentation de la réalité dans la littérature occidentale / traduit de l'allemand par Cornélius Heim. Paris: Gallimard, 1968, 559 p.
- 21.Bardèche M. Stendhal Romancier. Paris, Éditions de la Table Ronde, 1947. 234 p.
- 22.Castex P.-G. Le Rouge et le Noir. Paris: Bordas: Classiques Garnier, 1989. 213 p.
- 23.Crouzet M. Le naturel, la grâce et le réel dans la poétique de Stendhal. Essai sur le genèse du romantisme. Tome II. Paris, Flammarion, 1986. 187 p.
- 24.Erich Auerbach, Mimésis, Paris, Gallimard 1968. 452 p.
- 25.Genette G. Figures II: Litterature française : « Frontières du récit ». Paris: Seuil, 1969. 297 p.
- 26.Roberts M. Roman des origines et origines du roman, Paris, Éditions Bernard Grasset, 1972, 247 p.
- 27.Roy C., Stendhal par lui-même. N°2 de la collection «Ecrivains de Toujours». Paris: Seuil, 1951. 191 p.
- 28.URL: <https://ru.citaty.net/tsitaty/485730-stendal-roman-zerkalo-nabolshoi-doroge-v-nem-otrazhaets/>